

Вр. № 108/ХРОТ-01/01.03.2023

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Кремена Благовестова Стефанова

Председател на Научно жури, определено със заповед № 1 от 03.01.2023г. на Директора на ИО-БАН, Варна, по конкурс за заемане на академична длъжност „Професор“ по област на висше образование: шифър 4 „Природни науки, Математика и Информатика“, Професионално направление: шифър 4.3 „Биологически науки“ Научна специалност „Хидробиология“, Научно направление „Макрозообентос“, обявен в ДВ Бр. 87/01.11.2022 г.

Единственият кандидат по обявения конкурс за заемане на академична длъжност „Професор“ в Професионално направление: шифър 4.3 „Биологически науки“, Научна специалност „Хидробиология“, Научно направление „Макрозообентос“ - доц. Валентина Русева Тодорова работи в Института по океанология от 1992г., с 31 години стаж в секция „Биология и екология на морето“ в областта на биоразнообразието на морския макрозообентос. За последните 10 години демонстрира бързо кариерно развитие, след придобиване на ОНС „доктор“ през 2005, през 2011 успешно заема академична длъжност „доцент“, на следващата година е избрана за ръководител на секция „Биология и екология на морето“, от 2017 до 2021г. е заместник директор на ИО-БАН по научноизследователската дейност. Научно-професионалното и тематично развитие на доц. Тодорова обхваща широк спектър от научни интереси като изучаване на биоразнообразие на морския макрозообентос на видово и надвидово (съобщества, биотопи, местообитания) ниво; разработване на индикаторни системи с прагови стойности за оценка на екологичното състояние на морския макрозообентос по европейските директиви, определяне на популационните характеристики на черупкови видове, оценка на въздействието на чужди инвазивни видове и антропогенния натиск и въздействие върху състоянието на морската околна среда, в частност дънните местообитания; класификация и картиране на морски бентосни местообитания; разработване на програми за мониторинг на морската околна среда и др. свързани с европейското законодателство.

Представените документи напълно удостоверяват изпълнението на изискванията за заемане на академичната длъжност „Професор“ по ЗРАСРБ, като по количествените показатели на критериите ги надхвърлят. Така например към групата показатели „В“ (Хабилитационен труд – научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в

световноизвестни бази данни с научна информация Web of Science и Scopus) от минимално изискуемите 100 точки, кандидатът достига 148 точки с 9 публикации (Q1 – 2, Q -2, Q4 – 4, реферирана – 1), на 5 от които е първи автор. Други научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Web of science и Scopus), попадащи в група показатели Г.7. (ЗРАСРБ) и глави от книги, съдържа общо 18 статии и 1 глава от книга, също надвишаващи минималните изисквания близо 2 пъти . С не по-малка тежест са и 18-те публикации и 4 технически отчета по проекти, които не са реферирани в Web of science и Scopus, но отразяват задълбочената работа и професионалната експертизата на кандидата. Публикуването на резултатите от научноизследователската дейност в престижни списания в областта на екологията като *Frontiers in Marine Science, Estuarine, Coastal and Shelf Science, Aquatic Invasions, Marine Environmental Research* и др. също подчертава значимостта на разработките на доц. Тодорова не само в регионален, но и в международен аспект.

Друг много важен елемент за качеството на работата на всеки един учен е неговата разпознаваемост в научните и академични среди с цитиране на научната продукция в националната, регионалната и международната литература. Предоставена е справка за 337 цитирания на 28-те научни публикации, като неоспорим факт е високият процент цитиране в чуждестранни научни списания. Общият брой точки (674) постигнат от кандидата по този критерий превишава над 5 пъти минималните изисквания (120).

Изключително важен и ключов момент при оценяване на научната продукция на доц. Тодорова са идентифицираните приноси, които имат не само фундаментално, но и приложно значение. Те се обединяват в четири основни направления, като:

- изучаване на биоразнообразието, структурата, функционалните характеристики и екологията на бентоса в Черно море ;
- разработване на индикаторни системи за оценка на екологичното състояние на черноморската екосистема;
- развитие на методичните стандарти за хармонизирано прилагане на европейското законодателство
- картиране и моделиране на бентосните местообитания в Черно море; опазване на морската природа чрез свързани мрежи от морски защитени зони

От представената подробна справка за приносите с оригинален и актуален характер се отличават следните ключови направления:

- Прецизиране на класификацията на националните типове бентосни биотопи на базата на видово разнообразие, биомаса, численост и разпространение на макрзообентосните съобщества в зависимост от естествени абиотични (дълбочина, тип седимент, температура и разтворен кислород) и антропогенни фактори; картиране на дънни местообитания с различен пространствен обхват
- Изследване на неместните видове, като ключов екологичен проблем за Черно море - разработен е оригинален индикатор за въздействието на *R. venosa* върху мидените популации, за първи път е установен пространственият обхват на негативното му въздействие пред българския бряг; чрез екосистемен подход, са изследвани алтернативите за управление на инвазивния вид *Rapana venosa* за постигане на добро състояние на морската околна среда, добро икономическо състояние и ниски управленски разходи
- Разработен е оригинален подход и оценка на въздействието на мобилни дънни риболовни уреди, като ключов антропогенен натиск, върху екологичното състояние на дънните местообитания в българския черноморски шелф.
- Развитие на научнообоснована стратегия за опазване на природата в екологично свързани мрежи от морски защитени зони чрез холистичен конзервационен подход за изграждане на добре свързана система от морски защитени зони, основана на комплекс от фактори - физическа океанографска свързаност (течения, циркулация), бета-разнообразие и генетична свързаност на множество видове, с разнообразни характеристики на жизнени цикли.
- Изведени типове-специфичните референтни условия за всички бентосни биотопи, характерни за седиментите от българския черноморски шелф и крайбрежие.
- Внедряване на европейските директиви (РДВ, РДМС, Директива за местообитанията), създаване на научната основа за разширяване и доизграждане на мрежата от морски защитени зони НАТУРА 2000 в българското черноморско пространство.

Доказателство за експертните умения е членството на кандидата в редица консултативни органи и работни групи към различни министерства и национални, регионални и европейски организации - Консултативна група по Конвенцията за биологичното

разнообразие към Черноморската комисия, Техническа група по дънни местообитания и цялост на морско дъно - TG SEABED към ЕК, Национален съвет по биологично разнообразие към министъра на околната среда и водите, Консултативен и координационен съвет по опазване на околната среда на Черно море

За последните 10 години проектната активност на доц. В. Тодорова е впечатляваща. Представена е подробна информация за изпълнението на 14 национални и 15 международни проекта/програми с различни източници на финансиране. На два от националните проекти е ръководител, на 3 от международните - ръководи изследователския екип на ИО-БАН, в няколко е ръководител на РП/ задача, член на Управителния комитет и т.н. Показва изключително добри организаторски способности и лидерски умения за ръководство на екип.

Заедно с всички изброени дейности, добре е да се подчертае и ръководството на докторант, който е отчислен с право на защита през м. октомври 2022г.

Заключение. Документите и материалите, представени от доц. Валентина Тодорова отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ИО-БАН. Работите на кандидата имат оригинални научни и приложни приноси, които са получили международно признание, като представителна част от тях са публикувани в списания и научни сборници, издадени от международни академични издателства. Изложеното по-горе е основание да дам своята положителна оценка и да препоръчам на почитаемите членове на НЖ да гласуват „ЗА“ присъждането на академичната длъжност „професор“ в НС на доц. д-р Валентина Русева Тодорова по област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.3. Биологически науки, Научна специалност: „Хидробиология“, Научно направление: „Макрозообентос“.

28.02.2023г.

Гр. Варна

.....

доц. д-р Кремена Стефанова